

Noor laulja ja noor ema

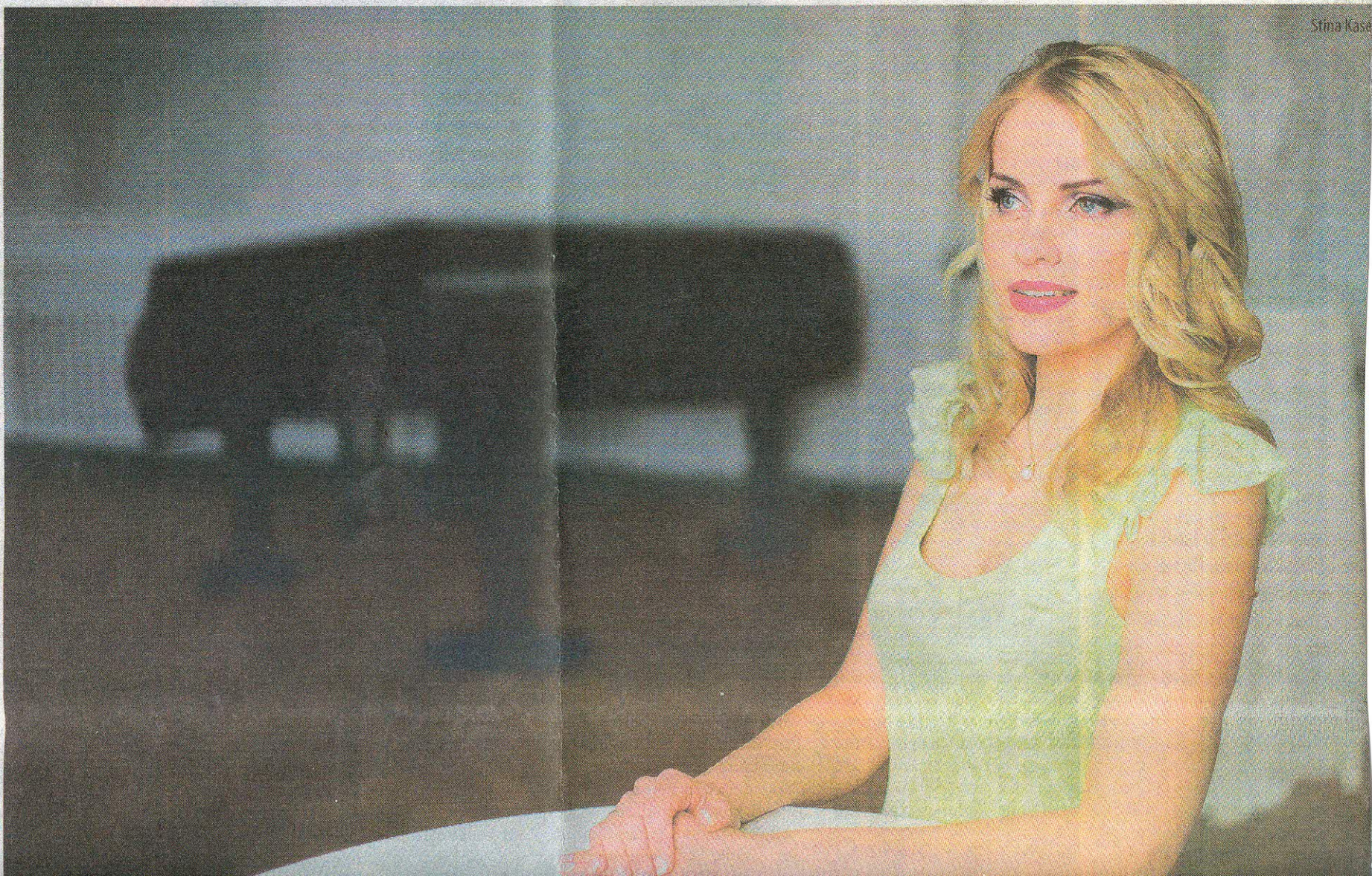
Birgitta festivali avaloos, maailmakuulsa muusikalihelilooja Leonard Bernsteini „Missas“ teevad kaasa pop-, džäss- ja rokklauljad ning ainsa ooperilauljana Kristel Pärtna (32).

Kui rahul oma elukutsevalikuga olete?

Minu unistuseks oli saada lauljaks ja see ongi imekombel täitunud. Kolmeaastaselt olevat ma küll teatanud vanematele, et minust saab vanaisa eeskujul traktorist, mõne aasta pärast tahtsin ema eeskujul saada proviisoriks, siis algklasside õpetajaks, muusikaõpetajaks, hiljem pianistik, psühholoogiks ja lõpuks ooperilauljaks. Mäletan varasest lapsepõlvest, et mulle meeldis väga kuulata Robertino Lorettit, juba siis tekkis mul kiindumus laulmise ning muusika vastu üldse.

Kui olin gümnaasiumi lõpuklassis, oli sõelal tegelikult kaks valikut – saada lauljaks või moekunstnikuks. Omandasin ka õmblejaameti – elukutset sellest mulle küll ei saanud, aga ilusaid kleite õmmelda meeldib mulle siiani.

Praegu ei kujutaks ma ennast ette kuskil mujal kui laulmas. Tunnen oma elukutse vastu suurt kirge ja armastust ning olen lauljana väga õnnelik. On imeli-

Stina Kasa

Birgitta festivali avaloos, maailmakuulsa muusikalihelilooja Leonard Bernstein „Missas“ teevad kaasa pop-, džäss- ja rokklauljad ning ainsa ooperilauljana Kristel Pärtna (32).

Kui rahul oma elukutsevalikuga olete?

Minu unistuseks oli saada lauljaks ja see ongi imekombel täitunud. Kolmeaastaselt olevat ma küll teatanud vanematele, et minust saab vanaisa eeskujul traktorist, mõne aasta pärast tahtsin ema eeskujul saada prooviõpetajaks, siis algklasside õpetajaks, muusikaõpetajaks, hiljem pianistik, psühholoogiks ja lõpuks ooperilauljaks. Mäletan varasest lapsepõlvest, et mulle meeldis väga kuulata Robertino Lorettit, juba siis tekkis mul kiindumus laulmise ning muusika vastu üldse.

Kui olin gümnaasiumi lõpuklassis, oli sõelal tegelikult kaks valikut – saada lauljaks või moekunstnikuks. Omandasin ka õmblejaameti – elukutset sellest mulle küll ei saanud, aga ilusaid kleite õmmelda meeldib mulle siiani.

Praegu ei kujutaks ma ennast ette kuskil mujal kui laulmas. Tunnen oma elukutse vastu suurt kirge ja armastust ning olen lauljana väga õnnelik. On imeline tunne olla laval, kehastada erinevaid karaktereid, elada läbi kõikvõimalikke emotsioone, mängida läbi erinevaid olukordi, millest mõned on tuttavad, mõned pole elus veel ette tulnud ja mõned ei tulegi. Kogeda uuesti esimest armastust, nutta, naerda, surra jne. See on võimeline jutustada inimestele kellegi lugu, ka enda lugu, ja panna neid selles ära tundma neid ennast, jätta neile kustumatu mälestus. Õnnestunud

etendus annab erilise õnnetunde ning soovi teha järjest enam etteasteid.

Kuivõrd samastute rolliga?

Püüdlen ikka selle poole, et samastuda rolliga täielikult, kuid arvan, et see tuleb ka vilumusega, kui enam ei pea nii palju laval

mõtleva, mida, mis, kuidas. Kindlasti on veel hetki, kus olen näiteks Adina rollis Kristel.

Mis on laulja elukutse juures kõige ebameeldivam?

Kõige ebameeldivam on mulle see, kui olulisel etenduse- või kontserdipäeval jääb näiteks kurk hai-

geks – seda ei juhtu meie kliimas sugugi harva. Sageli tuleb tervislikule seisukorrale vaatamata siiski laulda ja siis on kahju, kui esinimine ei õnnestu nii, nagu sooviks. Publik ju ei tea, mis seisus laulja sel momendil on. Ebameeldivaks võib pidada ka seda, et lauluõpingud kestavad kaua ja sageli ainult Ees-

tis õppimisest ei piisa. Edasisteks õpinguteks parimat kohta valida ja sinna sisse pääseda on raske, samuti õpinguteks raha leida. Laulmine on elukestev õppimine, teinekord kaob kannatus – miks ei võiks olla nii, et õpid laulmise selgeks ja muudkui lauladki? Et poleks pidevat enesetäiendamise vajadust. Ker-

ge pole teha ka valikuid, milliste rollide kasuks otsustada praegu, mis jätta tulevikuks ja millest üldse loobuda. Tuleb ette ka olukordi, kus on keeruline sobitada tööd ja pereelu – on kurb, kui ei saa minna tütre emadepäevakontserdile, sest see on samal ajal kui minu etendus.

Julgustab riskima

Tütreke on teil 8-aastane. Ta on enamuse ema lauljateest kaasa teinud.

Jah, läksin EMTA-sse pärast lapschoolduspuhkust tagasi, tütar oli siis poolteist aastat vana. Kui läksin Soome Sibeliuse akadeemiasse õppima, oli ta kolmeaastane. Ta oli minuga sageli kaasas. Sellest ajast on meil toredad mälestused, näiteks Seaworldist Helsingis sai minu lapse lemmikkoht, käisime seal väga sageli. Laulutundidest mäletan, et tal oli harjumus jääda juba tunni alguses magama, nii et tüdimust ei tekkinud. Põhiliselt oli minu õpingute ajal abiks siiski ämm, kes ei pidanud paljaks Ida-Virumaalt Tallinnasse sõita, kui meil abi vaja läks. Samuti aitasid minu ema ja isagi.

Kuidas perekond ja lauljaamet kokku sobivad? Teil on see õnnestunud – laps on koolialiseks kasvatatud ja ise laulate aina tähtsamaid rolle.

Lauljaametit ja pereelu pole alati lihtne ühildada, kuid hea planeerimisoskusega on see teostatav. Olen sageli õhtuti tööl, tihti on ka abikaasal samal ajal etendus, siis tuleb leida keegi, kes tuleb last hoidma. Vahel on ta teatris meiega kaasas ja koos teiste lastega (kelle vanemad samuti teatris töötavad) on

Olete õppinud ka välismaal. Kui palju see juurde andis?

Ehkki ma pole olnud välismaal pikalt – kõige pikem periood oli 1,5 kuud järjest Itaalias –, hindan ma sealt saadud kogemust kõrgelt. Laulda Itaalia ooperit Itaalias koos itaallastega oli mulle väga oluline. Selgus, et minu kaua lihvitud itaalia keel polnudki lauldes nii arusaadav, kui ma arvasin. Üks esimesi kommentaare oli festivali juhilt, et laulan väga ilusti, aga mitte ühestki sõnast ei saa aru. Nägin itaalia keele hääldega üsna palju vaeva.

Kogesin, et ka keerulistel olukordades on väljapääs: kord taas Veneetsias õppimas olles hakkasin õhtul koju Mestresse sõitma, aga selgus, et bussijuhid streigivad. Linnakaarti polnud mul kaasas ja esmapilgul tundus koju jõudmine võimatu. Rongiga sain siiski Mestresse, kuid kodust kaugel. Õnneks leidus itaallane, kes oli nõus minuga tunnipikkuse tee koduni jalutama.

Välismaal õppimine kasvatas minu enesekindlust. Tundsingi Itaalias end väga kodusel, kuid igatsesin samas Eestisse tuttavasse keskkonda ja oma pere juurde. Eesti on mulle ja mu perele elamiseks parim paik. Tahan laulda Eestis, oma kodupublikule.

Mida te noortele lauljatele

küll. Emaks saamine on naise elus küpsemisperiood ja nii küpses ka minu hää. Nii et muutused olid pigem positiivsed. Kuna vaba aega oli vähem, õppisin seda paremini planeerima ja tegelikult sai kõik vajalik tehtud. Olen laulmisega päris palju ka pea ees vette hüpanud – võtnud vastu rolle, mida soovitatatakse laulda mõnevõrra küpsemas eas, aga õnneks on siiani kõik see mind arendanud ja risk on kasuks tulnud. Pere pole kunagi takistuseks: kui on mõistev kaaslane, siis on õpinud ja karjäär võimalikud!

Milline on ooperilaulja nädala- ja päevakava?

Teatri kunstiline kollektiiv töötab ka nädalavahetustel ja meie ainus vaba päev on esmaspäev.

Kui on tavaline proovipäev, lähen kella kümneks teatrisse ja hakkam end muusika- või lava-prooviks ette valmistama: laulan lahti, vaatan partiis olulised kohad üle. Proov algab tavaliselt kell 11. Põhiline igapäevatöö käib koos kontsertmeistriga, selles proovis õpime kas uusi partiisid või kordame repertuaaris olevaid. Proovid kestavad umbes kella kahe-kolmeni.

Etendusepäeval tavaliselt hommikuti proovi ei ole, siis magan kaua ja keskendun pärast tõusmist oma rollile. Kui Valgevenes „La

sunnib spontaanselt kohapeal, need hetked mõjuvad tihti loomulikumana kui läbi harjutatu.

Tänapäeva muusikateatris on väga oluline ka näitlemine, on teil näitlejate seas eeskujud?

On väga palju näitlejaid, kellelt õppida, ja kindlasti ma seda ka mõnd head teatrilavastust või filmi vaadates teen, aga see pole eesmärk omaette. Lauljate puhul seevastu küll. Paljud lauljad on ka suurepäraseid näitlejaid. Minu lemmikuteks on Maria Callas, Diana Damrau, Edita Gruberova, Anna Netrebko, Rolandi Villazon, Ingwar Wixell – suurepärase Rigoletto.

Milline peaks olema ooper, et rohkem noori tuleks etendustele? Kas see sõltub eelkõige süžest või lavastusest?

Eelkõige peab noorel olema huvi muusika ja teatri vastu, siis saab edasi rääkida süžee ja lavastuse olulisusest. Noortele sobiks lühema kestusega ooperid. Esimeseks kogemuseks soovitaksin pigem klassikalist ooperit, sest nüüdisaegsete ooperite heliteel on keeruline mitte ainult esmase kogemuse saajale, vaid ka vilunumale kuulajale.

Ise te lavastajaametit proovida ei soovi, aga kui endal

Olete Estonia teatri uuslavastuses „Armujook“ peaosas. Mis lavastaja Malviuse juures meeldib?

Malvius on väga suure kogemustepagasiga lavastaja. Tal on kindel nägemus lavastusest ja tegelaskujudest, see aitas mind väga. Kui mulle mõni tema välja pakutud idee ei sobinud, oli ta valmis otsima paremat varianti.

Kas eelistate pigem koomilisi või traagilisi rolle?

Minu isiksusega haakuvad küll pigem traagilised rollid, aga sellegipoolest sooviksin teha võimalikult palju eritahulisi rolle. Mu praeguses repertuaaris ongi kõik kangellannad erinevad: Gilda – süütu tütarlaps, Violetta – küps, elukogenud naine, Adina – isepäine kõrk külaneiu, Cleopatra – võimukas valitsejanna, sügisel etenduvas „Rinaldos“ kehastan ma nõid Armidat. Arvan, et ükski nendest tegelaskujudest pole veel päris küps, tunnen, et nad arenevad minus pidevalt iga etendusega.

Kas mõni roll on teid ennast muutnud?

Kui, siis Violetta roll, see on mulle väga südamelähedane. Violetta armastab väga elu, ent suri noorelt, oma kahekiimnendate eluaastate alguses. Tema elukoge-

noorte Jumala otsimise ja valitsuse vastu astumise loos. Kumba teie rohkem usaldate – valitsust või Jumalat?

Pigem Jumalat. Ma pole küll usklik inimene, aga mida aeg edasi, seda enam tunnetan, et keegi juhib meiega seonduvat. Nii et kaldun Jumala poole.

Milline on ooperilaulja suvi?

Teatrist on peaaegu poolteist kuud puhkust, selle ajaga jõuab paljutki teha: puhata, omandada Händeli „Rinaldos“ Armida partii, Bernsteinini „Missa“, täiendada end Wilma Wernocchi meistrikursustel ning laulda selle lõppkontserdil. Lugeda läbi mõned põnevad raamatud, viibida palju vabas õhus ning veeta aega tütre ja abikaasa seltsis.

Mida te noortele lauljatele soovitaksite?

Kindlat meelt ja pealehakkamist ning sihikindlust. Kindlasti minna õppima ja kogemusi omandama ka väljapoole Eestit. Tänapäeval on selleks palju võimalusi.

Miks peaks publik suvefestivalile tulema, milliseid elamu olete ise sealt saanud?

Birgitta festivali programm meelitab eredate teostega. Näiteks pakub mulle suurt huvi Mozarti „Röövimine Serailist“. Olen sellest ooperist laulnud Blonde ja

Tütreke on teil 8-aastane. Ta on enamuse ema lauljateest kaasa teinud.

Jah, läksin EMTA-sse pärast lapschoolduspuhkust tagasi, tütar oli siis poolteist aastat vana. Kui läksin Soome Sibeliusse akadeemiasse õppima, oli ta kolmeaastane. Ta oli minuga sageli kaasas. Sellest ajast on meil toredad mälestused, näiteks Seaworldist Helsingis sai minu lapse lemmikkoht, käisime seal väga sageli. Laulutundidest mäletan, et tal oli harjumus jääda juba tunni alguses magama, nii et tüdimust ei tekkinud. Põhiliselt oli minu õpingute ajal abiks süiski ämm, kes ei pidanud paljaks Ida-Virumaalt Tallinnasse sõita, kui meil abi vaja läks. Samuti aitasid minu ema ja isagi.

Kuidas perekond ja lauljaamet kokku sobivad? Teil on see õnnestunud – laps on koolieliseks kasvatatud ja ise laulate aina tähtsamaid rolle.

Lauljaametit ja pereelu pole alati lihtne ühildada, kuid hea planeerimisõhkusega on see teostatav. Olen sageli õhtuti tööl, tihti on ka abikaasal samal ajal etendus, siis tuleb leida keegi, kes tuleb last hoidma. Vahel on ta teatris meiega kaasas ja koos teiste lastega (kelle vanemad samuti teatris töötavad) on neil seal üsna lõbus. See aasta oli meie peres muutuste aeg – tütar läks esimesse klassi, lisanudid viiuliõpingud Nõmme muusikakoolis. Koolimineku seoses kohustuste nimekirii kasvab. Aga kooliaasta ja teatritöö aeg on praeguseks edukalt läbi, nüüd saame kõik suvepuhkust nautida ning uueks hooajaks jõudu ja energiat koguda.

Olete õppinud ka välismaal. Kui palju see juurde andis?

Ehkki ma pole olnud välismaal pikalt – kõige pikem periood oli 1,5 kuud järjest Itaalias –, hindan ma sealt saadud kogemust kõrgelt. Laulda Itaalia ooperit Itaalias koos itaallastega oli mulle väga oluline. Selgus, et minu kaudu lihtvõtted itaalia keel polnudki lauldes nii arusaadav, kui ma arvasin. Üks esimesi kommentaare oli festivali juhilt, et laulan väga ilusti, aga mitte ühestki sõnast ei saa aru. Nägin itaalia keele hääldusega üsna palju vaeva.

Kogesin, et ka keerulistes olukordades on väljapääs: kord taas Veneetsias õppimas olles hakkasin õhtul koju Mestresse sõitma, aga selgus, et bussijuhid streigivad. Linnakaarti polnud mul kaasas ja esmapilgul tundus koju jõudmine võimatu. Rongiga sain süiski Mestresse, kuid kodust kaugemale. Õnneks leidus itaallane, kes oli nõus minuga tunnipikkuse tee koduni jalutama.

Välismaal õppimine kasvatas minu enesekindlust. Tundsin Itaalias end väga kodusel, kuid igatsesin samas Eestisse tuttavasse keskkonda ja oma pere juurde. Eesti on mulle ja mu perele elamiseks parim paik. Tahan laulda Eestis, oma kodupublikule.

Mida te noortele lauljatele soovitate – kas karjääri nimel lapsesaamisega oodata? Kas sünnitus võib ka laulja hääleulatust muuta?

Lapse sünd pole mulle kindlasti piduriks olnud. Tütar on mind emotsionaalselt palju õpetanud ja avanud. Selleks ajaks, kui ta sündis, olin ma laulmist õppinud alles neli aastat ning kujunemisjärgus hääl paigast ära ei läinud, kõrgemaks aga

küll. Emaks saamine on naise elus küpsemisperiood ja nii küpses ka minu hääl. Nii et muutused olid pigem positiivsed. Kuna vaba aega oli vähem, õppisin seda paremini planeerima ja tegelikult sai kõik vajalik tehtud. Olen laulmisega päris palju ka pea ees vette hüpanud – võtnud vastu rolle, mida soovitatakse laulda mõnevõrra küpsemas eas, aga õnneks on siiani kõik see mind arendanud ja risk on kasuks tulnud. Pere pole kunagi takistuseks; kui on mõistev kaaslane, siis on õpingud ja karjäär võimalikud!

Milline on ooperilaulja nädala- ja päevakava?

Teatri kunstiline kollektiiv töötab ka nädalavahetustel ja meie ainus vaba päev on esmaspäev.

Kui on tavaline proovipäev, lähen kella kümneks teatrisse ja hakkan end muusika- või lavaprooviks ette valmistama: laulan lahti, vaatan partiis olulised kohad üle. Proov algab tavaliselt kell 11. Põhiline igapäevatöö käib koos kontsertmeisteriga, selles proovis õpime ka uusi partiisid või kordame repertuaaris olevaid. Proovid kestavad umbes kella kahe-kolmeni.

Etendusepäeval tavaliselt hommikuti proovi ei ole, siis magan kaudu ja keskendun pärast tõusmist oma rollile. Kui Valgevenes „La traviata“ laulsin (Violetta osa Verdi ooperis „Traviata“ – toim), oli päeval enne etendust kaks proovi, ka selliseid päevi tuleb ette, õnneks harva.

Mida lavapartnerites hindate?

Et me töötame ühtse meeskonnana, oleme üksteisele toeks, kuulame ning jälgime üksteist, peame kinni proovides kokku lepitust. Vastukaaluks viimasele – vahel on tore ka see, kui midagi

sünnib spontaanselt kohapeal, need hetked mõjuvad tihti loomulikumana kui läbi harjutatu.

Tänapäeva muusikateatris on väga oluline ka näitlemine, on teil näitlejate seas eeskujusid?

On väga palju näitlejaid, kellelt õppida, ja kindlasti ma seda ka mõned head teatrilavastust või filmi vaadates teen, aga see pole eesmärk omaette. Lauljate puhul seevastu küll. Paljud lauljad on ka suurepärased näitlejad. Minu lemmikuteks on Maria Callas, Diana Damrau, Edita Gruberova, Anna Netrebko, Rolandi Villazon, Ingvar Wixell – suurepäran Rigoletto.

Milline peaks olema ooper, et rohkem noori tuleks etendustele? Kas see sõltub eelkõige süžest või lavastusest?

Eelkõige peab noorel olema huvi muusika ja teatri vastu, siis saab edasi rääkida süžee ja lavastuse olulisusest. Noortele sobiks lühema kestusega ooperid. Esimeseks kogemuseks soovitaksin pigem klassikalist ooperit, sest nüüdisaegsete ooperite helikeel on keeruline mitte ainult esimese kogemuse saajale, vaid ka vilumumale kuulajale.

Ise te lavastajaametit proovida ei soovi, aga kui endal teistsugused mõtted tulevad, kas jätate enda teada või ütlete lavastajale?

Ikka pakun välja ka oma nägemuse, enamjaolt hindavad lavastajad lauljate/näitlejate arvamusi. Ja selle tunnetab ära, kellele võib öelda, kellele mitte. Näiteks Georg Malvius soosis meie oma mõtteid ja eeldaski, et pakume ise ideid välja ja leiame koos sobivaima variandi.

Olete Estonia teatri uuslavastuses „Armujook“ peaosas. Mis lavastaja Malviuse juures meeldib?

Malvius on väga suure kogemustepagasiga lavastaja. Tal on kindel nägemus lavastusest ja tegelaskujudest, see aitas mind väga. Kui mulle mõni tema välja pakutud idee ei sobinud, oli ta valmis otsima paremat varianti.

Kas eelistate pigem koomilisi või traagilisi rolle?

Minu isiksusega haakuvad küll pigem traagilised rollid, aga sellegipoolest sooviksin teha võimalikult palju eritahulisi rolle. Mu praeguses repertuaaris ongi kõik kangelannad erinevad: Gilda – süütu tütarlaps, Violetta – küps, elukogenud naine, Adina – isepäine kõrk külaneiu, Cleopatra – võimukas valitsejanna, sügisel etenduv „Rinaldos“ kehastan ma nõid Armidat. Arvan, et ükski nendest tegelaskujudest pole veel päris küps, tunnen, et nad arenevad minus pidevalt iga etendusega.

Kas mõni roll on teid ennast muutnud?

Kui, siis Violetta roll, see on mulle väga südamelähedane. Violetta armastas väga elu, ent suri noorelt, oma kahekümnendate eluaastate alguses. Tema elukogemused olid aga nagu mõnel, kes on kaks korda nii vana. Violetta elu traagika on pannud mind korduvat elu üle järele mõtlema. Olen selle rolliga läinud kõige rohkem süvitsi ning ikka ja jälle leiame midagi uut. Tegelikult muudab iga roll minus midagi, annab juurde, tuletab meelde mõne mälestuse.

Birgitta festivalil esinete Bernsteini „Missas“, Ameerika

noorte Jumala otsimise ja valitsuse vastu astumise loos. Kumba teie rohkem usaldate – valitsust või Jumalat?

Pigem Jumalat. Ma pole küll usklik inimene, aga mida aeg edasi, seda enam tunnetan, et keegi juhib meiega seonduvat. Nii et kaldun Jumala poole.

Milline on ooperilaulja suvi?

Teatrist on peaaegu poolteist kuud puhkust, selle ajaga jõuab paljutki teha: puhata, omandada Händeli „Rinaldos“ Armida partii, Bernsteini „Missas“, täiendada end Wilma Wernocchi meistrikursustel ning laulda selle lõppkontserdil. Lugeda läbi mõned põnevad raamatud, viibida palju vabas õhus ning veeta aega tütre ja abikaasa seltsis.

Mida te noortele lauljatele soovitate?

Kindlat meelt ja pealehakkamist ning sihikindlust. Kindlasti minna õppima ja kogemusi omandama ka väljapoole Eestit. Tänapäeval on selleks palju võimalusi.

Miks peaks publik suvefestivalile tulema, milliseid elamuusi olete ise sealt saanud?

Birgitta festivali programm meelitab eredate teostega. Näiteks pakub mulle suurt huvi Mozarti „Röövimine Serailist“. Olen sellest ooperist laulnud Blonde ja Konstanze aariaid ning sooviksin seda ooperit *live's* tervikuna näha. Samuti Verdi „Maskiball“, kus olen laulnud Oscari rolli. Lauljana olen osalenud Savonlinna ooperifestivalil ning Itaalias Martina Francas festival della Valle d'itria.

Heili Vaus-Tamm

